

Supervizja w pracy asystenta rodziny

Wykład: Agnieszka Pieczyńska

Superwizja

jest to proces uczenia się i poszerzania swoich kompetencji zawodowych w kontakcie ze specjalistą z danej dziedziny, (np. proces obowiązkowy w psychoterapii). Superwizja do forma wsparcia dla osób pracujących w obszarze pomagania innym.

Superwizja jest procesem uczenia się, w którym osoba pracująca współpracuje z bardziej doświadczonym kolegą po fachu, by w procesie ciągłego rozwoju zawodowego wzbogacić własne umiejętności.

To z kolei sprzyja dobrostanowi jego klienta i zapewnia mu bezpieczeństwo.

Superwizja

to dziedzina wiedzy charakteryzująca się specyficznymi dla niej umiejętnościami, potwierdzona badaniami, ściśle związana z pracą kliniczną i oparta na praktyce superwizyjnej wielu specjalistów.

Podstawowe pojęcia

Superwizant- osoba uczestnicząca w superwizji, poddająca swoją pracę oglądowi osoby z zewnątrz, z większym doświadczeniem, posiadającej kompetencje potrzebne do prowadzenia superwizji.

Superwizor– osoba, która posiada odpowiednie kompetencje zawodowe i doświadczenie do prowadzenia procesu superwizji.

Kontrakt superwizyjny- określa warunki spotkań superwizyjnych: częstotliwość spotkań, czas trwania, miejsce, skład grupy, cele.

Sojusz superwizyjny– superwizor i superwizant „grają w jednej drużynie”. Wsparcie – nie ocenianie i krytyka.

Rodzaje superwizji

- indywidualna (osoba indywidualnie superwizuje swoją pracę z superwizorem);
- grupowa (spotkania superwizyjne odbywają się w **stałej** grupie, zwykle do sześciu osób maksymalnie).

Ważna jest cykliczność spotkań superwizyjnych, najoptymalniej raz w miesiącu.

Praca w obszarze pomagania

Osoby pracujące w obszarze pomagania, a takimi są osoby pracujące jako asystenci rodzinni doświadczają wielu relacji interpersonalnych z bardzo różnymi osobami. Wymaga się od nich szeroko rozwiniętych umiejętności interpersonalnych, kompetencji potrzebnych do budowania relacji z innymi, sztuki opanowywania reakcji emocjonalnych, wiedzy specjalistycznej. Osoby te doświadczają często sytuacji trudnych, często narażeni są na przeciążenie psychiczne. Problemy innych ludzi nie rzadko stają się ich problemami. Ludzie przynoszą do nich swoje trudności i oczekują, że asystent zajmie się nimi, poradzi, znajdzie rozwiązanie.

Praca w obszarze pomagania

Praca z ludźmi obciąża naszą psychikę i sferę emocjonalną. Widzimy nieszczęścia innych ludzi, małych dzieci, borykamy się z niewydolnością innych służb, systemu, czasami doświadczamy braku wsparcia i współpracy z innymi instytucjami.

Jeśli są to sytuacje, które trwają bądź często się powtarzają, zaczynamy odczuwać stres, nasz układ nerwowy zostaje przeciążony.

Jeśli stres jest długotrwały zaczynamy czuć bezradność, zniechęcenie, bezsens, bezcelowość naszych działań jesteśmy blisko wypalenia zawodowego, rezygnacji, przestajemy czuć satysfakcję z naszej pracy co w efekcie negatywnie wpływa na jej jakość.

Superwizja

Udział w superwizji to uczestniczenie w fascynującym procesie dawania i brania. Szczególnie jeśli jest to superwizja prowadzona w grupie. Podczas superwizji dzielimy się z innymi uczestnikami swoimi trudnościami, wątpliwościami i pomysłami, przyglądamy się ich pracy, oglądamy ich problemy, słuchamy stawianych przez nich pytań, a także skierowanych do nas informacji o naszej pracy.

Superwizja to wzajemna wymiana doświadczeń, przemyśleń, wspólne zastanawianie się nad źródłami trudności, szukanie istoty problemu, dochodzenie do nowych rozwiązań, ujawnianie swoich uczuć. Często jest to także odkrywanie swoich nieuświadomianych wcześniej uczuć i przekonań.

Uczestnicząc w superwizji, odkrywamy przed sobą nawzajem takie obszary własnego JA, które dla nas samych są nieraz nieznanne. Doświadczamy wtedy bliskiego kontaktu ze sobą i z innymi, co początkowo może wydawać się zagrażające, ale w konsekwencji służy naszemu rozwojowi.

Superwizja

Podczas superwizji analizujemy problemy merytoryczne lub osobiste trudności asystenta występujące w jego pracy. Oczywiście korzyścią zawodową, jaką odnosimy z superwizji, jest uzyskanie, dzięki ponownej analizie dokonanej z udziałem innych osób lepszego wglądu w przyczyny trudności pojawiających się w naszej pracy.

Efektem tej analizy jest uzyskanie nowej, szerszej perspektywy widzenia danego problemu. Daje to możliwość dokonania trafniejszej diagnozy i przyjęcia lepszej strategii pomagania.

Superwizja

Korzyści zawodowe z superwizji odnosimy nie tylko dzięki prezentowaniu własnych trudności, ale także dzięki analizowaniu pracy innych osób.

W niektórych momentach przyglądanie się warsztatowi pracy innej osoby uświadamia nam istnienie u niej podobnych problemów. Wspólna praca podczas superwizji pomaga znaleźć ich przyczyny i pomysły na rozwiązanie.

Superwizja potrzebna jest, aby coraz lepiej pomagać swoim klientom, a także dbać o swój warsztat pracy i przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu.

Wybrane zadania asystenta rodziny

❖ udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;

wymagane umiejętności: organizacyjne, motywacyjne, interpersonalne

❖ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;

wymagane umiejętności: współpraca z innymi ludźmi, wiedza socjalna

❖ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;

wymagane umiejętności: podstawowa wiedza psychologiczna

❖ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;

wymagane umiejętności: wiedza dotycząca wychowania, dobre kompetencje wychowawcze, wiedza pedagogiczna

Wybrane zadania asystenta rodziny

- ❖ wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- ❖ motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;

wymagane umiejętności: wiedza z zakresu doradztwa zawodowego

- ❖ udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- ❖ motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

wymagane umiejętności: wiedza i umiejętności motywacyjne

Wybrane zadania asystenta rodziny

- ❖ udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

wymagane umiejętności: wiedza pedagogiczna i psychologiczna

- ❖ podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

wymagane umiejętności: umiejętności i wiedza z zakresu interwencji kryzysowej

- ❖ prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

wymagane umiejętności: wiedza psychologiczna i pedagogiczna

Specyfika pracy:

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Liczbowe przedstawienie wpływu jednego asystenta

$$15 \times 4 = 60 \text{ osób}$$

Problemy występujące w rodzinach (z doświadczeń własnych):

- niezaradność życiowa;
- uzależnienia od różnych substancji i różnych zachowań;
- choroby psychiczne;
- upośledzenie umysłowe;
- zaburzenia osobowości;
- przemoc w rodzinie;
- trudności wychowawcze z dziećmi a także problemy z kręgu psychopatologii: depresje, zaburzenia lękowe, zaburzenia jedzenia, uzależnienia, ADHD, zaburzenia opozycyjno– buntownicze.

Cele superwizji

- wsparcie psychologiczne, emocjonalne dla asystentów;
- wzmacnianie kompetencji zawodowych pracowników;
- sprzyjanie ich rozwojowi zawodowemu oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu;
- zdobywanie umiejętności pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów rozwiązywania;
- wzmacnianie umiejętności komunikacyjnych asystentów w relacjach z klientami, współpracownikami i instytucjami oraz otoczeniem, w którym wykonują pracę;
- podnoszenie skuteczności pracy asystentów rodzinnych.

Sojusz superwizyjny

- oparty na podstawie Ja- Ty (Martin Buber); „ ja jestem w porządku - ty jesteś w porządku”
- bezpieczeństwo;
- zaufanie;
- uznanie superwizora jako osoby kompetentnej, od której jestem gotów się uczyć i przed którą jestem gotów otwierać się ze swoimi trudnościami.

Z badań wynika, że elementem skutecznej relacji superwizyjnej są: empatia, akceptacja, elastyczność, otwartość połączona z gotowością do konfrontacji, poczucie humoru i stosowana gotowość superwizora do mówienia o sobie (Gilbert, Evans, 2004, s.68)

Ważne!

Superwizja to wspólne badanie ogólnych zasad dobrej praktyki i zastanawianie się nad tym, jak je zastosować do tego lub innego konkretnego klienta, nie jest ustalaniem reguł tego, co dobre i co złe, a także w konsekwencji, negatywną oceną, która tłumiłaby ciekawość i hamowała inwencję twórczą asystenta. To asystent zna swojego klienta, superwizor zna go jedynie z opowieści superwizanta.

Rolą superwizora jest towarzyszenie i wspieranie asystentowi w poszukiwaniu najlepszego dla jego klienta i jego rozwiązania. Przy uwzględnieniu cech osobowościowych asystenta, jego doświadczeń życiowych mogących wpływać na pracę zawodową, osobistych preferencji do pracy z konkretnym klientem.

Inne formy wsparcia

interwizja, wymiana koleżeńską, spotkania merytoryczne zespołu, regularne spotkania z innymi przedstawicielami instytucji pracującymi z daną rodziną (pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, koordynatorzy pieczy zastępczej, pracownicy placówek specjalistycznych itp.)

Literatura

Maria C. Gilbert, Kenneth Evans (2014). *Supervizja w psychoterapii*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 marca 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. Warszawa, dnia 31 marca 2017 r. poz. 697

Strona internetowa Instytutu Psychologii Zdrowia PTP.